

ΘΥΜΙΑΜΑ

«Θυμιάμα Σοι προσφέρομεν, Χριστέ ὁ Θεός ἡμῶν, εἰς ὁσμὴν εὐωδίας πνευματικῆς»

Ἑβδομαδιαῖο περιοδικό • Ἀριθμ. φύλ. 34

14 Ἰανουαρίου 2018

Συντάκτης: Ἐπίσκοπος Ἱερεμίας

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΓΟΡΤΥΝΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΩΣ

Ο ΑΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΕΝΑΝΤΙΟΣ ΣΤΟΝ ΚΑΙΣΑΡΟΠΑΠΙΣΜΟ

1. Στό σημερινό μου κήρυγμα, ἀδελφοί χριστιανοί, θά σᾶς πῶ λίγα λόγια γιά τόν ἅγιο πού θά ἐορτάζουμε αὐτή τήν ἐβδομάδα, στίς 18 τοῦ μηνός, τόν ἅγιο Ἀθανάσιο Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας. Εἶναι πολύ μέγας ἅγιος, ἀδελφοί. Ἐξωτερικά, κατά τά σωματικά του χαρακτηριστικά, δέν ἐντυπωσίαζε τόν θεατή του. Ἦταν κοντός στό ἀνάστημα, γι' αὐτό καί οἱ ἐχθροί του τόν ἀποκαλοῦσαν ἐμπαικτικά «ἀνθρωπίσκο». Ἡ Ἐκκλησία ὅμως τόν εἶπε «Μέγα» καί «Ἄτλαντα», γιατί στούς δυνατούς του «ῶμους» μέ τήν ἰσχυρή του θεολογία κράτησε τήν ὀρθόδοξη πίστη! Αὐτός σήκωσε τό θεολογικό βᾶρος ἐναντίον τοῦ βλασφήμου Ἀρείου καί ὁ ἀγῶνας του αὐτός δικαιώθηκε στήν Νίκαια τῆς Βιθυνίας τό 325 μέ τήν Α΄ Οἰκουμενική Σύνοδο. Ὁ Ἄρειος ἤρνεϊτο τήν θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί αὐτή του ἡ βλασφημία πρόσβαλε ὅλη τήν πίστη μας, ἡ ὁποία βασίζεται στήν ἀλήθεια καί τό δόγμα ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι Θεός. Στήν πολεμική, λοιπόν, ἐναντίον τοῦ Ἀρείου γιά τήν ἀνατροπή τῆς αἵρεσῆς του πρωτοστάτησε ὁ Μέγας Ἀθανάσιος. Μέ τήν σωστή θεολογία του διατυπώθηκε τό δόγμα ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ, εἶναι «Θεός ἀληθινός», γιατί γεννήθηκε «ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Πατρός» καί εἶναι «ὁμοούσιος» μέ Αὐτόν. Οἱ πατέρες τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου τό εἶπαν καθαρά ὅτι οἱ ἐκφράσεις τό «ἐκ τῆς οὐσίας» καί τό «ὁμοούσιον», που διετύπωσαν γιά τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ, τόν Ἰησοῦ Χριστό, μέ τίς θεολογικές συζητήσεις τοῦ Μ. Ἀθανασίου, εἶναι «ἀναιρετικά τῆς ἀσεβείας λογαρίων». Ἀναιροῦν, δηλαδή, τά «λογάρια», τά φληναφήματα τοῦ Ἀρείου, ὁ ὁποῖος ἔλεγε τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ «κτίσμα» καί «ποίημα» καί ὄχι προαιώνιο («οὐκ ἦν πρὶν γεννηθῆ»). Οἱ Ἀρειανοί ὅμως ἦταν πολλοί καί διέθεταν ἰσχυρά μέσα, γι' αὐτό καί πετύχαιναν νά ἔχουν τόν αὐτοκράτορα μέ τό μέρος τους καί τόν ἔκαναν νά διώκει τόν ἅγιο Ἀθανάσιο. Ἀπό τά 46 χρόνια ἀρχιερωσύνης του ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος τά 16 του τά πέρασε στήν ἐξορία. Ὑπέφερε πολλές ταλαιπωρίες ὁ ἅγιος, ἀδελφοί, πολλές κακουχίες γιά τήν πίστη, πολλές συκοφαντίες. Ἀλλά, παρά τίς διώξεις του καί τά κυνηγητά του ἀπό τούς ἄρχοντες καί τούς μεγάλους, αὐτός στάθηκε σταθερός καί ἀκλόνητος στήν υπεράσπιση τῆς ἀλήθειας καί δέν τήν ἀλλοίωσε καθόλου γιά νά πετύχει τήν δική του ἄνεση καί καλοπέραση. Ὅλη του ἡ ζωή, ἡ ἀγία του ζωή, ἦταν ἓνα μαρτύριο. Ὅπως τό λέγει ὁ μέγας ἱστορικός Παπαρηγόπουλος, πού κατάγεται ἀπό ἐμᾶς, ἀπό τήν Βυτίνα, ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ὑπῆρξε «ὁ ἀγιώτερος τῶν ἡρώων καί ὁ ἠρωικότερος τῶν ἀγίων»!

2. Δέν ἔχω τόν χρόνο, ἀγαπητοί μου, σέ ἓνα λειτουργικό κήρυγμα νά ἀναφερθῶ σέ ὅλο τόν βίο καί τήν θεολογία τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου. Γι' αὐτό θά σᾶς πῶ λίγα λόγια γιά τήν θεολογική καί ἐκκλησιολογική θέση τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου σέ ἓνα μόνο θέμα. Ἀκούστε: Ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ἔζησε τότε πού ἡ Ἐκκλησία ἀπέκτησε «καλές σχέσεις» μέ τήν πολιτεία, ἄς τό ποῦμε ἔτσι. Ἦταν, δηλαδή, ἡ ἐποχή πού ἡ Ἐκκλησία βγήκε ἀπό τίς κατακόμβες καί δέχθηκε τήν «προστασία» τῆς πολιτείας. Αὐτή ὅμως ἡ «προστασία» ἄς ἔλειπε καλύτερα, γιατί δημιούργησε τεράστια προβλήματα στήν Ἐκκλησία. Καί τό πρωταρχικό πρόβλημα ἦταν ἡ ἀνάμειξη τοῦ χριστιανοῦ αὐτοκράτορα στά πράγματα τῆς Ἐκκλησίας. Στήν περίπτωσή μας ἐδῶ τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου οἱ ἀρειανόφρονες ἐπίσκοποι ἐπενέβαιναν στόν αὐτοκράτορα γιά νά συγκαλέσει συνόδους, μέ τίς ὁποῖες ἤθελαν νά ἀνατραποῦν οἱ ἀποφάσεις τῆς Συνόδου τῆς Νικαίας καί νά καταδικασθεῖ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος. Καί πραγματικά ἔτσι γινόταν. Ὁ αὐτοκράτορας ἄρχισε νά ἐπεμβαίνει στά πράγματα τῆς Ἐκκλησίας καί νά αὐταρχεῖ στόν ἱερό χῶρο. Αὐτό λέγεται «καισαροπαπισμός», πού τόν ὑπεστήριξε δυνατά ὁ Εὐσέβιος Καισαρείας, ἓνας Ἐπίσκοπος πού ὑπεστήριζε τόν Ἄρειο καί ἦταν ἐνάντιος πρός τόν ἅγιο Ἀθανάσιο. Αὐτός, μαζί μέ ἄλλους, ἔδινε μικρή σημασία στίς θεολογικές διαφορές καί ἔλεγε ὅτι τό πᾶν εἶναι ἡ ἐνό-

τητα όλων στήν Ἐκκλησία μέσα στήν ἐνότητα τοῦ κράτους. Ἡ θέση αὐτή ἐπηρέασε καί τόν Μ. Κωνσταντῖνο, πού χάριν τῆς κρατικῆς ἐνότητας ἤθελε τήν εἰρήνη καί ὄχι τίς διενέξεις καί τούς χωρισμούς, λόγω τῶν δογματικῶν διαφορῶν. Γι' αὐτό καί ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ζήτησε ἀπό τόν Μ. Ἀθανάσιο νά δεχθεῖ τόν Ἄρειο στήν Ἐκκλησία. Ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ὅμως ἀπέκρουσε τήν πρόταση αὐτή τοῦ αὐτοκράτορα.

Ἀλλά μετά τόν Μ. Κωνσταντῖνο οἱ αὐτοκράτορες ἀπέκτησαν μεγάλη ἀναίδεια καί δέν ἀρκοῦνταν σέ μία πρόταση, ὅπως ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος, ἀλλά ἐπενέβαιναν δυναμικά στά πράγματα τῆς Ἐκκλησίας. Συγκαλοῦσαν συνόδους θέλοντες νά ἀνατρέψουν καί τήν Σύνοδο τῆς Νικαίας καί νά καθαιρέσουν ὀρθοδόξους καί ἁγίους Ἐπισκόπους, ὅπως τόν ἅγιο Ἀθανάσιο. Γιά πίστωση αὐτοῦ πού σᾶς λέγω σᾶς ἀναφέρω, χριστιανοί μου, τόν ὑπερφίαλο λόγο τοῦ βασιλέα Κωνσταντίου, διαδόχου τοῦ Μ. Κωνσταντῖνου, ὁ ὁποῖος ἔλεγε ὅτι αὐτό πού θέλει αὐτός, αὐτό θά εἶναι ἐκκλησιαστικός νόμος: «Ὅπερ ἐγώ βούλομαι τοῦτο κανὼν ἐκκλησιαστικός νομιζέσθω»!...

4. Ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος, ἀγαπητοί μου, πολέμησε τόν καισαροπαπισμό, τήν ἐπέμβαση, δηλαδή, τῶν βασιλέων στήν Ἐκκλησία. Κατά τόν ἅγιο Ἀθανάσιο ὁ βασιλεύς δέν ἔχει καμία θέση στήν «κρίση», δηλαδή, στήν ἀπόφαση τῶν Ἐπισκόπων. Τό γεγονός ὅτι ὁ αὐτοκράτορας εἶχε τήν βασιλεία ἀπό τόν Θεό, δέν τοῦ ἐξασφάλιζε καί τό δικαίωμα νά ἀποφασίζει καί γιά τά ἐκκλησιαστικά καί θεολογικά θέματα. Αὐτό τό ἔλεγε, ὅπως εἶπαμε, ὁ Εὐσέβιος Καισαρείας, πού θεμελίωσε τόν καισαροπαπισμό. Ἡ ἀπόφαση τῶν Ἐπισκόπων δέν ἀποκτᾷ τό «κύρος» τῆς ἀπό τόν βασιλέα. Ἀντίθετα, οἱ Ἐπίσκοποι κρίνουν τόν βασιλέα ἂν πιστεύει ὀρθόδοξα ἢ ὄχι.

Ἡ θέση αὐτή τοῦ Μ. Ἀθανασίου κατά τοῦ καισαροπαπισμοῦ ἦταν θεολογία ἐνός παλαιοῦ Ἐπισκόπου πατρός τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τοῦ γηραιοῦ καί πανσέβαστου, τοῦ Κορδοῦης Ὁσίου. Καί αὐτός ἀπέτρεπε τόν βασιλέα Κωνσταντῖνο ἀπό τό νά ἀναμιγνύεται στά ἐκκλησιαστικά, γιατί σ' αὐτόν ὁ Θεός τοῦ ἐμπιστεύθηκε μόνο τήν κοσμική ἐξουσία. Τοῦ ἔλεγε: «Μὴ τίθει σεαυτὸν εἰς τά ἐκκλησιαστικά, μηδέ σύ περὶ τούτων ἡμῖν παρακελεύου, ἀλλὰ μάλλον παρ' ἡμῶν σύ μάνθανε ταῦτα. Σοὶ βασιλείαν ὁ Θεὸς ἐνεχείρισεν, ἡμῖν τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐπίστευσε»!

Ἄς ἀκολουθοῦμε, ἀδελφοί μου χριστιανοί, ὅλοι μας, καί 'μεῖς οἱ Ἐπίσκοποι, ἀλλά καί σεῖς οἱ λαϊκοί, τήν γραμμή τῶν ἁγίων Πατέρων μας. Θά δίνουμε ὅλοι μας τήν πρέπουσα τιμὴ στήν κρατική ἐξουσία, γιατί αὐτή εἶναι ἐντολή τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, ὁ ὁποῖος μᾶς λέγει, «τὸν βασιλέα τιμᾶτε» (Α΄ Πέτρ. 2,17). Καί βασιλεύς τότε ἦταν ὁ Νέρωνας!... Θά ἀποδίδουμε, λοιπόν, τήν τιμὴ στόν κοσμικό ἄρχοντα, ὅποιος καί ἂν εἶναι αὐτός, ἀλλά δέν θά τοῦ ἐπιτρέπουμε ποτέ νά ἐπεμβαίνει στά πράγματα τῆς Ἐκκλησίας. Καί ἂν μάλιστα καταλάβουμε ἐκ μέρους του κάτι τέτοιο, θά τοῦ ἀντισταθοῦμε δυναμικά, γιατί ἔτσι μᾶς διδάσκουν οἱ ἅγιοι Πατέρες νά φερόμαστε. Ἀλλά καί σεῖς οἱ Χριστιανοί, ἀγαπητοί μου, μὴν ἐνεργεῖτε καισαροπαπικά. Γιατί βάζετε τούς ὑπουργούς σας καί τούς βουλευτές σας νά τηλεφωνοῦν σέ μᾶς τούς Ἐπισκόπους γιά μεταθέσεις ἱερέων καί γιά ἄλλα καθαρῶς ἐκκλησιαστικά καί πνευματικά θέματα. Ἐπιθυμῶ, ὦ χριστιανοί, νά γνωρίζετε ὅτι σέ μᾶς τούς Ἐπισκόπους βαρύνει περισσότερο ἢ γνώμη καί ἡ ἐπιθυμία μιᾶς ἀπλῆς χριστιανῆς, πού ζυμώνει τό πρόσφορο καί ἀνάβει τό καντήλι στήν Παναγία, καί ὄχι ἡ θέληση τῶν ὑπουργῶν καί τῶν ὑψηλῶν ἀρχόντων. Πολλοί ἀπ' αὐτούς εἶναι καί ἀσεβεῖς. Ἔρχονται στήν ἐπαρχία μας καί, ἄς εἶναι ἡμέρα Παρασκευὴ καί Μ. Τεσσαρακοστή, αὐτοὶ καταλύουν προκλητικά τίς ἱερέες νηστεῖες. Γιά νά μὴν πῶ τώρα τό ἄλλο καί ὀργισθῶ, γιά τούς αἰσχροὺς νόμους πού θεσπίζουν στήν πατρίδα μας, ἐνάντια πρὸς τό Ἅγιο Εὐαγγέλιο καί ἄλλα καί ἄλλα...

Ἄς ἀκολουθοῦμε, ἀδελφοί μου, τήν γραμμή τῶν ἁγίων μας Πατέρων γιά νά ἔχουμε τήν εὐχή τους καί τήν εὐλογία τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ΑΜΗΝ.

Μέ πολλές εὐχές,

† Ὁ Μητροπολίτης Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως Ἱερεμίας

Γιά πνευματικὴ ἐπικοινωνία μαζί σας στείλετε, ἂν θέλετε, μήνυμα στό τηλ. 6976013647 καί θά ἀπαντήσω.

Τό παρόν περιοδικὸν ἐκδίδει τό Ἱερόν Προσκύνημα Ἁγ. Θεοδώρας Βάστας Μεγαλοπόλεως πρὸς πνευματικὴν ὠφέλειαν τῶν προσκυνητῶν τῆς.